

Senterpartiets

KOMMENTARER TIL FØRSTEUTKASTET TIL STORTINGSPROGRAM

Naturvernforbundet kommenterer alle stortingspartienes utkast til partiprogram. Vi gjør dette i form av helhetlig brev, som vi herved sender inn til Senterpartiets programkomité. Vi begrenser oss normalt til å kommentere tekst som vi mener bør endres. Det betyr at det kan være mye god politikk som ligger inne i forslaget, som vi ikke kommenterer. Det samme gjelder også momenter Naturvernforbundet ikke mener noe om.

Fra side/linje	Kommentar
12/43	Vi ber Senterpartiet jobbe for at taxfree-ordningen avskaffes, og at flyplassene finansieres på en annen måte. Vi går derfor inn for en kombinasjon av alternativ A og B om dette temaet. Alternativ C støtter vi ikke, da dette ikke vil fjerne problemet med at utenlands flytrafikk, som har hatt en sterk vekst i klimagassutslipp, subsidieres av alkohol, tobakk og sukkervarer.
20/4	En vekst i uttaket av mineraler har potensielt store miljøutfordringer. På samme måte som for de maritime næringene bør Senterpartiet jobbe for at Norge skal være fremst i verden på områder som miljø, teknologiutvikling og sikkerhet ved mineralutvinning. Dette innebærer å jobbe for «usynlig» gruvedrift med underjordsdrift og minst mulig naturinngrep og for «gruver uten avfall», der alternativ bruk og tilbakefylling eliminerer behov for ytre deponi. Senterpartiet bør også jobbe for et internasjonalt forbud mot dumping av gruveavfall i sjø og et moratorium på gruvedrift på havbunnen, som vil kunne føre til store naturødeleggelser. Og en innføring av avgift på gruveavfall kan være et bra miljøtiltak.
23/37 29/10	<p>Påstand om at «Aktiv skogskjøtsel, med hogst, planting og ungskogspleie bidrar til en betydelig klimagevinst», bør strykes.</p> <p>Økt avvirkning vil på kort sikt føre til høye klimagassutslipp. Eldgammel skog fortsetter å lagre karbon i jorda, til tross for at trærne ikke lenger vokser. De beste metodene å bruke skogen mest effektivt på i klimaarbeidet de nærmeste tiår er:</p> <ol style="list-style-type: none">1. La skogen stå lenger for å binde mer karbon før den hogges2. Verne mer skog som binder og lagrer karbon i mange hundre år3. Unngå klimaødeleggende flatehogst og sats heller på lukka hogst, som gir en levende skog med varierende alder, som opprettholder og øker karbonlageret i skogsjorda, et tiltak som også er bra for biologisk mangfold, rekreasjon og friluftsliv <p>Ifølge rapporten «Naturtyper i klimatilpasningsarbeid» fra NINA kan ivaretagelse av lauvskogen i bratte lier og rasutsatte områder, særlig på Vestlandet, være viktig for å begrense jorderosjon og jordras samt regulere vann. Lauvskog har trolig en større bindende effekt på jordsmonnet enn bartrær, da rotsystemet til lauvtre generelt går dypere ned i jordsmonnet enn bartrærøttene. Treslagsskifte til gran i slike områder</p>

	er derfor ugunstig med tanke på å unngå ras. I tillegg har utplantning av skog på nye arealer store konsekvenser på stedegent naturmangfold. Store områder av kystlynghei trues av spredning av gran fra plantefelt.
24/16	Vi foreslår at setningene endres slik at den lyder slik: «Beitebruk og utnyttning av utmarksressurser skal kombineres med en politikk som sikrer overlevelse til alle de store rovviltartene i norsk natur.»
24/49	«Senterpartiet slutter opp om hovedlinjene i norsk petroleumspolitik», men programkomiteen foreslår samtidig at det er viktig «å sørge for at petroleumsforsvaltningen og utvinningstempoet på norsk sokkel er forenlig med og bidrar til vedtatte klimaambisjoner i Paris-avtalen». Da er det nødvendig å gjøre oppmerksom på at gjennom målet om å holde temperaturstigningen godt under 2 °C, og helst under 1,5 °C, skjerper Paris-avtalen de globale klimamålene, som Norges klimainnsats så langt har vært basert på. Det betyr at Norges mål også må skjerpes, og ifølge Paris-avtalen forpliktes alle land til å gjøre dette innen 2020. Norge må da forsterke dagens mål om 40 prosent kutt innen 2030 betydelig. Vi kan ikke vente på forhandlingene med EU før målet økes og Norges utslipp reduseres. For at vi skal holde temperaturøkningen godt under 2 °C, og helst under 1,5 °C, har ledende klimaforskere fastslått at en stor del av de fossile energikildene må bli liggende i bakken. Paris-avtalen forplikter Norge til å levere en langsiktig lavutslippsstrategi for midten av dette århundret innen 2020. Denne strategien må vise hvordan Norge kan omstilles fra en svart oljeøkonomi til en grønn økonomi. Inntil en slik strategi ligger på bordet, må den pågående 23. konsesjonsrunde og 24. konsesjonsrunde og tildelingene gjennom den såkalte TFO-ordningen (tildeling i forhåndsdefinerte områder) stanses.
25/33	Punktet om å arbeide for økt bruk av gass til industrielle formål, bør strykes. Økt bruk produksjon av biogass til bruk i transportsektoren er imidlertid en klima- og ressursmessig bra ting som bør stimuleres.
25/40	Senterpartiet bør gå for alternativ B som tar klimaendringene og norske klimaforpliktelser på alvor. Se også kommentar i punktet om petroleumspolitikken.
27/26 28/8	Vi vil advare mot at en større del av karbonopptaket fra skogens tilvekst skal kunne regnes inn i Norges klimaregnskap. Økt opptak i skogen er bra for klimaet, men økt opptak må ikke brukes som argument for at Norge kan slippe ut mer klimagasser fra f.eks. fossil energibruk.
27/9	Det er viktig med fornuftig bruk og høsting av naturen, men noen arter og naturtyper har også behov for et strengt vern. Vi har i dag ikke verna et representativt utvalg av naturen i Norge, og har behov for å trappe opp vernet, spesielt av skog, kystnatur og marine områder. Vi mener derfor at programkomiteens formuleringer om vern bør modereres.
27/18	Vi savner en noe større omtale av virkemidler i miljøpolitikken, f.eks. gjennom å tydeliggjøre at CO ₂ -avgiftene og andre miljøavgifter må økes betydelig. Vi ber også Senterpartiet se nærmere på «karbonavgift til fordeling» som en interessant ordning, som kan øke den folkelige oppslutningen om reduksjoner i klimagassutslipp
28/10 36/44	Det foreligger mye kunnskap som trekker miljøeffektene av ulike typer bioenergi i tvil, også ved bruk av saktevoksende, norsk skog. Å utnytte

37/17	avfallsressurser til dette formålet er imidlertid fornuftig, noe som også gjelder landbruket generelt. Hensynet til både naturverdier og klima tilsier at Senterpartiet bør presisere at det primært er avfallsressurser som må brukes til produksjon av bioenergi, og at omfanget bioenergi som skal brukes, må tilpasses det volum av energi/drivstoff som kan produseres av slike ressurser, på bærekraftig vis.
28/15	Vi støtter satsing på kretsløpsøkonomi og ambisiøse mål for materialgjenvinning. Vi vil samtidig oppfordre Senterpartiet til å jobbe for at det stimuleres til produksjon av produkter med lengre holdbarhet og reparasjon framfor «kjøp og kast». Aktuelle virkemidler er å utvide reklamasjonstidene samt å ilegge reparasjoner av forbruksgjenstander nullsats når det gjelder merverdiavgift. Videre mener vi at kommunenes ansvar innen renovasjon bør utvides og vi foreslår at Senterpartiet fletter inn følgende punkt i sitt program: «alle kommuner skal som del av den lovpålagte husholdningsrenovasjonen legge til rette for reparasjon, gjenvinning og ombruk»
28/18	Det er bra at programkomiteen foreslår flere panteordningen. Samtidig ber vi om at Senterpartiet presiserer at pantesatsene på drikkevareemballasje må økes betydelig, da de ikke er blitt justert på flere tiår, og de må også omfatte en større del av den typen emballasje.
30/1	Vi har svært lite skog med villmarkspreg igjen i Norge i dag, og relativt små skogarealer ligger langt fra tekniske inngrep, såkalte INON-områder. Skoger med villmarkspreg er dokumentert å være biologisk svært viktige. Generelt har INON-områder mer biologisk gammel skog, noe som er svært sjeldent i Norge. Bare 2,4 prosent av skogarealet er eldre enn 160 år. Disse gammelskogene og de verdifulle INON-områdene må derfor vernes og ikke åpnes for bygging av skogsveger og hogst. Bygging av skogsveger er den største trusselen mot villmarka, noe som er blitt verre etter at regjeringen i 2015 tok bort begrensningen på subsidiering av skogsveger i inngrepsfrie områder (INON). I tillegg har bevilgningene til vegbygging, taubaner m.m. i skog økt kraftig. Dette er midler som undergraver Stortingets skogvernmål på 10 prosent når subsidier brukes for å hogge den verneverdige skogen. Økt hogst og vegbygging i bratt terreng er også tiltak som vil føre til økt flomfare, skred og erosjon og er dermed svært uheldig politikk med hensyn til klimatilpasning og sikkerhet. Vi vil oppfordre Senterpartiet til å moderere punktet om at det må satses stort på å bygge ut skogsvegnettet. Det må stilles strengere krav til hvor det blir gitt støtte til bygging av skogsveger og taubane. Støtte må kun gis til opprustning av eksisterende skogsveger og til nye vegger i områder med stor påvirkning av hogst.
30/42	Setningen «Senterpartiet vil arbeide for en rask og enkel konsesjonsbehandling for utbygging av fornybar energi» bør enten strykes eller endres slik at det kommer fram at slik utbygging skal ta hensyn til naturverdier og være basert på god kunnskap og inkluderende og grundige prosesser.
32/2	Mer skogvernet er viktig for å sikre norsk naturmangfold og for å gjøre vernet av natur representativt med tanke på Norges forpliktelser i Aichimål 11 i konvensjonen for biologisk mangfold. Å sette et konkret prosentmål for skogvernet vil kunne lette dette arbeidet. Senterpartiet bør derfor ikke gå imot dette.
32/15	Vi er langt fra å nå målet om å verne et representativt utvalg av norsk

	<p>natur. De fleste større verneområder er i fjellområder, mens produktiv skog, kystnatur og marine områder er dårlig representert. Frivillig vern er positivt, men må suppleres med ordinært vern av nye områder. Senterpartiet bør derfor ikke avvise alt vern som ikke er basert på frivillighet.</p>
32/34	<p>Stortinget har vedtatt at det skal være levedyktige bestander av de store rovdyra i Norge og viser til forpliktelser etter Bernkonvensjonen. Også naturmangfoldloven gir føringer om levedyktige bestander. Derfor ber vi Senterpartiet om ikke å arbeide for reduserte bestandsmål for alle de store rovdyra.</p> <p>Vi vil også påpeke at havørn ikke utgjør noen konflikt med beitenæringene og ber derfor Senterpartiet ikke inkluderer denne arten i omtalen av rovdyr som skal forvaltes med tanke på beitenæringene.</p>
33/35	<p>Vi ber dere presiseres at friluftslivet ikke må få legitimere mer motorferdsel i utmark. Motorisert ferdsel omfattes ikke av friluftslivsbegrepet, slik det er definert i den offentlige friluftslivspolitikken. Det er grunn til å frykte at liberalisering av lovverket for motorferdsel i utmark kan medføre betydelig mer rekreasjonskjøring med snøskuter og ATV også utenom de vedtatte løypene.</p>
36/11	<p>Vi ber Senterpartiet presisere at det er utbedring og rassikring av stamvegene som er ønskelig, ikke utbygging av store nye veganlegg og motorveger. Det er bedre med et godt vedlikeholdt vegnett i hele landet framfor bygging av store vegger med plass til mange biler, som igjen undergraver jernbanesatsing samt målet om nullvekst i personbiltrafikken i storbyområdene. Langs kysten bør det som hovedregel heller satses forbedring av ferjetilbudet og bruk av elferjer framfor kostbare ferjefrie løsninger med store naturinngrep, og som potensielt kan gi sterk trafikkvekst.</p>
36/48	<p>Elbilfordelene bør videreføres på kjøp, men trappes noe ned etter hvert. Bruksfordelene kan trappes noe raskere ned. Naturvernforbundet mener det miljømessig er langt bedre å satse på elektrisk framdrift av lette kjøretøy enn å fortsette salget av biler med forbrenningsmotorer (som har svært lav virkningsgrad), uavhengig om disse går på biodrivstoff eller ikke. Som nevnt reiser bruken av biodrivstoff i stort omfang nye miljøutfordringer.</p>
37/27	<p>Betydelig ressursforbruk og klimagassutslipp fra produksjon av biler gjør at det ikke nødvendigvis er miljømessig fornuftig å øke utskiftingstakten av biler. Det som er viktig, er at folk kjøper en elbil eller liknende når de først kjøper ny bil. Eventuell økt vrakpant må ses i lys av dette.</p>
38/1	<p>For å få bedre miljøeffekt og samfunnsnytte av jernbanesatsing bør Senterpartiet peke på behovet for en arealpolitikk som fortetter i knutepunkt og hindrer at byer og tettsteder eser utover og blir mer transportavhengige og legger beslag på mer natur og matjord. Ved statlige investeringer i jernbanen må inngås utbyggingsavtaler der staten forplikter seg til bevilgningene, mens lokale/regioner myndigheter må forplikter seg til å føre en arealpolitikk som bygger opp om investeringene og tar i bruk andre lokale virkemidler for å styrke togets konkurransekraft og reduserer bilbruken. Det må stilles krav om at regionene der jernbanen bygges ut, har vedtatt en ambisiøs regional plan for areal og transport, som viser hvordan dette skal gjøres.</p>

38/3	Det er bra programkomiteen ønsker å styrke gods på jernbanen. Vi oppfordrer Senterpartiet til å si noe om ambisjonene om flytting av gods fra veg til bane. NTP-dokumentet fra transportetatene inneholder ei godspakke for jernbane på vel 20 mrd. kroner. I 2013 utførte lastebiltransporten 20 mrd. tonnkilometer, mens prognosene viser at transportene vil øke til 30 mrd. i 2030. Foreslåtte tiltak i NTP for bane og sjø vil redusere veksten, slik at det totale omfanget blir på «bare» 28–29 mrd. tonnkilometer, noe som fortsatt er langt over dagens nivå. Det trengs derfor kraftigere tiltak, inkludert restriktive virkemidler som økte drivstoffavgifter eller kilometeravgift, nei til modulvogntog etc.
------	---

Vi håper at våre innspill vil bli tatt hensyn til. Ta gjerne kontakt om noe skulle være uklart, eller om dere har behov for utdypende informasjon/synspunkter. Lykke til med det videre arbeidet.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Maren Esmark
generalsekretær